

230

Jaargang 2024

3D-Bulletin

Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie

3D-Bulletin 230, 2024-3

INHOUDSOPGAVE

4 Redactioneel

- 4 3D-Bulletin 230
Dennis Boersma

6 Verenigingsnieuws

- 6 Verslag van de 218e verenigingsdag
25 mei 2024
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 10 Nieuws uit de regio's
Regio Mid-West in Haarlem
Claudia Harkema
- 11 Competitieregels NVvS
Het projectieteam
- 12 Mededelingen Bibliotheek NVvS
Sophieke Nijhuis-Bouma

15 Verenigingsdagen

- 14 Hoe komt u op de locatie van de ver-
enigingsdag?
Ledenmutaties / NVvS-e-groep
Jan Broeders
- 15 Programma verenigingsdag 219 en 220
Verenigingsdata 2024 en 2025
John Klooster

16 Driedimensionaal

- 16 'Minute of Fame'-competitie 2024
Dennis Boersma
- 22 3D in Museum Van Wasrol tot DVD
Job van de Groep
- 24 3D op de NWD
Job van de Groep
- 32 Elektronische stereo-instelslede
een prototype
Peter Bloemendaal
- 40 Een beknopte XREAL Beam Pro
3D-tablet/camerareview
Gert-Jan Wolkers
- 47 XREAL Air 2 AR-bril
Dennis Boersma
- 50 Het 25e ISU World Congress in 2025
Dennis Boersma
- 57 De Hollandse Waterlinies door een
andere bril wederom in Fort bij Aspe-
ren (2)
Job van de Groep

58 Content / Wegwijzer

59 Vraag & Aanbod

Foto voorpagina: *Erwin Dammers*
"Slechtvalkkuiken"

Foto achterzijde: *Peter Bloemendaal*
"Kerrieplant met kever"

Redactioneel

3D-Bulletin 230

Volgend jaar rond deze tijd zullen we het ISU-congres net achter de rug hebben, maar nu zijn we nog druk bezig met de voorbereiding. Bent u nog niet bekend met het ISU-congres, lees dan vooral het artikel aan het eind van dit 3D-Bulletin. Hopelijk inspireert u dat om volgend jaar (een deel van) uw vakantie in Wageningen door te brengen. Momenteel zijn we bezig met een aantal leuke en interessante excursies waar mooie stereofoto's te maken zijn. Gaat u ook alvast aan de slag met het maken van mooie stereoshows om op het congres te vertonen. Ook als u niet aan het congres deelneemt dan mag u shows voor vertoning insturen. Echter, bij een teveel aan shows hebben deelnemers voorrang.

Regio's West en Midden hadden dit jaar een gezamenlijk uitje naar Teylers Museum in Haarlem naar aanleiding van de expositie De Grote Illusie – 200 jaar Virtual Realities (zie 3D-Bulletin 228).

Op de verenigingsdag in mei dit jaar hadden we weer de jaarlijkse Minute of Fame-competitie. Ook dit jaar waren er weer leuke inzendingen. In dit 3D-Bulletin vindt u de uitslag en een impressie op basis van een aantal stills uit iedere inzending.

Job van de Groep sloot zijn vakantie dit jaar af met een bezoek aan het Museum Van Wasrol tot DVD van NVvS-lid Marcel Lenders. Ook het onderwerp stereoscopie is daar ruim vertegenwoordigd. Hij keek daar zijn ogen uit. Job is ook betrokken bij de organisatie van de Nationale Wiskundedagen. Daardoor heeft hij in de loop der jaren regelmatig een stereoscopie gerelateerd onderwerp op het programma weten te krijgen. Hij geeft hiervan een overzicht en een aantal stereobeelden.

Het artikel Macrosterofoto's maken van Willebrord Dorresteyn in het vorige 3D-Bulletin was voor Peter Bloemendaal aanleiding

om een artikel te schrijven over de door hem ontworpen elektronische stereo-instelslede. Met dit apparaat kun je uit de hand automatisch een macro-chacha-opname maken met een mono-camera waarbij de verschuiving tussen de twee opnamen in te stellen is. Voordeel is dat de opnamen snel na elkaar gemaakt worden en dat er minimale kanteling van de camera is tussen de opnamen.

Recentelijk is er een nieuwe stereocamera op de markt verschenen: de Beam Pro van het bedrijf XREAL. Het ziet eruit als een mobiele telefoon en in wezen is het ook een Androidtelefoon, alleen kun je er niet mee bellen via het gsm-netwerk (wel via wifi met apps die dat ondersteunen). Gert-Jan Wolkers heeft het apparaat getest en doet verslag in een review. Daarbij ook een aantal met deze camera gemaakte foto's (ook mijn foto's van Arnhem op pagina 55 zijn met een Beam Pro gemaakt).

XREAL maakt ook Augmented Reality-brillen. De Air 2 is op de Beam Pro aan te sluiten en zo kun je de stereofoto's in 3D bekijken. De bril is ook direct op een computer aan te sluiten en fungeert dan als beeldscherm. Daarbij is de weergave in te stellen op 2D en op 3D. Zie voor meer informatie mijn review van de Air 2.

Voor nu weer veel lees- en kijkplezier.

Dennis Boersma

“Keeper of the Plains, Wichita, KS” door Dennis Boersma

“The Keeper of the Plains”, beeld van Native American kunstenaar Blackbear Bosin.

Verenigingsnieuws

Verslag van de 218^e verenigingsdag 25 mei 2024

Tijdens deze verenigingsdag waren er in totaal ruim 50 aanwezigen.

In zijn welkomstwoord heet Dennis de aanwezigen welkom en maakt hij melding van een korte extra ledenvergadering tijdens het 1e projectieblok na de lunchpauze.

Naast de door leden aangeleverde series, stond er dit keer de jaarlijkse Minute of Fame-competitie op het programma.

Het ochtendprogramma begon met een serie van Masuji Suto waarin hij een toelichting geeft op de nieuwe versie van StereoMovie Maker FF (SMM). Deze serie is ook vertoond tijdens het ISU-congres 2023 in Japan. Indrukwekkend waren daarbij de 180° 3D-beelden gemaakt met de Insta360 EVO-camera. Meer informatie over SMM en StereoMovie Player FF is te lezen in een artikel van Dennis Boersma in 3D-Bulletin 229. Daarna nam Gerard Coumou ons mee naar de Verkeerstoren op Schiphol. Gerards zoon werkt bij de Luchtverkeersleiding Nederland die vanaf de verkeerstoren op Schiphol alle vliegvelden in Nederland aanstuurt. Daardoor kon Gerard aan het eind van een zaterdagmiddag een kijkje achter de schermen gaan nemen. In de nieuwe verkeerstoren uit 1991 wordt op 90 m hoogte het werk gedaan, terwijl dat in de oude toren uit 1967 op 50 m hoogte gebeurde. Met Gert-Jan Wolkers daalden we af naar de Polders Poelgeest bij Oegstgeest. Deze zijn een waar vogelparadijs en Gert-Jan had Noordse sterns, grauwe ganzen met hun jongen, Canadese ganzen en futen met een jong met een vis in zijn bek, mooi in beeld gebracht. Sjaak Boone liet ons in de serie Arm en rijk in Scheveningen beelden zien van de ontwikkeling van deze plaats: van een vissersdorp in de tweede helft van de 19e eeuw tot en mondaine badplaats vanaf het begin van de 20ste eeuw. Zo zagen we bomschuiten, platbo-

dems waarmee met name haring, maar ook andere vis, uit het water werd gehaald en vervolgens aan land werd gebracht. Later werden deze schepen vervangen door zeilloggers, maar die moesten vanwege hun kiel en daarmee samenhangende diepgang, wel in en uit de havens worden gesleept. In die verandering van vissersdorp naar badplaats krijgt Scheveningen in 1901 zijn eerste pier die wordt geopend door de toenmalige koningin Wilhelmina. In 1961 wordt deze pier vervangen door de huidige, die wordt geopend door prins Bernhard. De historische opnamen, gemaakt door o.a. Pieter Oosterhuis, geven ook een beeld van de bevolking: enerzijds de hardwerkende lagere bevolking en anderzijds de deftig geklede mensen die zich bij de pier, het strand en de boulevard ophouden. De getoonde foto's maken deel uit van de collectie van het Haags gemeentearchief en deze serie was ook een oproep van Sjaak aan de leden om hun 3D-beeldmateriaal goed te documenteren.

Het ochtendprogramma werd afgesloten met de 'Minute of Fame'-competitie 2024, met 12 inzendingen. Na de lunchpauze en de extra ledenvergadering reikte Dennis Boersma de prijzen uit, waarbij de 1e prijs naar Robert van den Brink ging, de 2e prijs voor Theo van Dam was en Jan Menzinga de 3e prijs kreeg. Het complete verslag staat elders in dit 3D-Bulletin

Aan het begin van het eerste blok na de lunchpauze werd de aangekondigde extra ledenvergadering gehouden. Deze vergadering was een vervolg op de Algemene Ledenvergadering van 23 maart 2024. Toen konden namelijk op basis van het aantal aanwezige leden de voorgestelde aanpassingen van de Statuten en van het Huishoudelijk reglement niet definitief

worden goedgekeurd. Voor de extra ledenvergadering was er geen opkomstvereiste en werden door de aanwezige 36 leden de aanpassingen van de Statuten en het Huis-houdelijk reglement unaniem goedgekeurd. Binnen vijf minuten was de vergadering daarmee voorbij!

In het middagprogramma was het vaste programmaonderdeel Foto's en Video's van Leden opgenomen, waarbij Erwin Dammers opnamen liet zien van het ringen van jonge slechtvalken die in een nestkast in de toren van de St. Vituskerk in Hilversum uit het ei zijn gekropen (zie fotopagina 9). Daarbij werden de jongen ook gewogen en werd er bloed afgenomen voor controle op vogelgriep. Ook liet Erwin beelden zien van een plotselinge weersomslag met dreigende luchten nabij natuurgebied Gooilust dat aan de rand van Hilversum ligt. Job van de Groep toonde foto's van Fort bij Asperen (Gld.) waar nu ook een permanente 3D-expositie over de Hollandse Waterlinies te zien is, naast die in Fort de Gagel (Utr.). Als ambassadeur van 3D-fotografie liet hij o.a. ook beelden zien van een 3D-fotopresentatie tijdens de in april 2024 gehouden 30ste editie van de Nationale Wiskunde Dagen (NWD) in congrescentrum Leeuwenhorst bij Noordwijk. Daarnaast had hij een miniserie gemaakt van gescande glasdia's met beelden van Lourdes. Vervolgens zagen we de ISU-promotiefilm voor het congres in 2025 die Robert van den Brink samen met andere clubleden heeft gemaakt. Dennis heeft deze ook laten zien op het congres van de Stereoscopic Society eerder in mei en daar werd deze video enthousiast ontvangen. Ook bij de in Zeist aanwezige NVvS-leden, oogstte de serie veel bijval. Van Dennis Boersma zagen we beelden van het historische centrum van Sawara, een plaats die op een afstand van zo'n 70 km van Tokio ligt. In dit centrum staan goed bewaarde heren- en handelshuizen van meer dan een eeuw oud en de stad fungeerde als overslagplaats voor rijst en andere gewassen die via de gekanaliseerde rivier Tonegawa werden vervoerd. Tjeert Olthof nam ons mee naar groene plekken in Parijs en liet

ons ingetogen beelden van o.a. tuinen, fonteynen en een begraafplaats zien. De song Paris Ballade van Dana Boulé, was daarbij mooi gekozen. Job van de Groep liet ons in twee series beelden zien van Toronto en begraafplaatsen over de hele wereld. In de serie gemaakt in 2007 tijdens een tweedaagse trip naar Toronto, geeft Jobs echtgenote Janneke Hartman een toelichting op de ontwikkeling van Toronto: eerst in Franse handen en vanaf 1793 in Engelse. De Victoriaanse architectuur heeft vanaf die tijd z'n stempel gedrukt op de huizen en industriële complexen. Nu is het met 4 miljoen inwoners een metropool die het financiële hart van Canada is, en maar liefst drie universiteiten heeft. Blikvanger en daardoor beeldbepalend is de 553 m hoge CN Tower die dienstdoet als zendmast en toeristenattractie. In Jobs serie over begraafplaatsen kwamen we op zeer uiteenlopende begraafplaatsen, bijvoorbeeld het kerkhof bij de Hervormde Kerk in Harich (Fr.) en de begraafplaats op Marken, maar ook de enige Amerikaanse begraafplaats in Nederland waar in Margraten ruim 8.000 Amerikaanse soldaten begraven liggen. Ook zo'n bijzondere begraafplaats is de algemene begraafplaats in Vianen, waar de algemene begraafplaats, de katholieke begraafplaats en de Joodse begraafplaats alleen door heggen van elkaar gescheiden zijn. In Lage Vuursche, een dorp in de gemeente Baarn, stond Job op de Nederlands-hervormde begraafplaats stil bij het graf van Prins Friso, de in 2013 overleden tweede zoon van prinses Beatrix. Buiten Nederland had Job o.a. begraafplaatsen in Marrakesh, op Kos en in Parijs in beeld gebracht. In Parijs ging het om de Père-Lachaise, de grootste begraafplaats van de stad. De song Like an Angel van Anna Sophie von Otter was passende muziek bij deze verstilde serie. Wiebe Halbersma reisde voor ons af naar Jakarta en trakteerde ons op straatbeelden en toeristische attracties in de hoofdstad van de Republiek Indonesië. De vroegere band met Nederland in de koloniale tijd werd in de serie duidelijk zichtbaar door de Hoenderpasarbrug, een dubbele ophaalbrug nabij de plek waar in vroeger eeuwen tradi-

tioneel de groenten- en hoendermarkten werden gehouden. De brug die in 1628 is gebouwd, lijkt wel een kopie van de Magere brug over de Amstel ter hoogte van Carré, maar schijn bedriegt want de brug in Amsterdam kwam er pas rond 1691. Van Andrea en Gerhard P. Herbig zagen we de serie over het maken van 3D-video's met behulp van een drone en ondersteund door Leiapix. Het lijkt een fluitje van een cent waarbij met één beeld per seconde Cosima de rest doet. De getoonde beelden van de Santa Catalina na de vulkaanuitbarsting, nu 300 jaar later zijn indrukwekkend, evenals de verweerde beelden van The Titanic, het schip dat in 1912 op zee ten onderging. Gemeld moet nog worden dat het gebruik van Leiapix niet meer gratis is en er dus van free download geen sprake meer is, met uitzondering van een resultaat met beperkte resolutie en watermerk. Ook is de

naam van Leiapix recent veranderd in immersity AI (zie onderstaand kader - red.). Het programma van deze verenigingsdag werd afgesloten met de serie Bijen, een coproductie van Jantje Koeweiden en haar echtgenoot en tevens clublid Eric. Jantje is imker en Eric heeft alles wat er zich bij een bijenvolk binnen en buiten de bijenkast afspeelt, heel mooi in 3D vastgelegd. Het was eigenlijk een minilezing over honingbijen, want Jantje gaf bij de beelden live commentaar en deelde zo veel bijenweetjes met ons, maar het gaat te ver om die hier te noemen.

Al met al was het een geslaagde verenigingsdag, niet alleen vanwege de vertoonde series, maar ook door de persoonlijke gesprekken.

Sophieke Nijhuis-Bouma

2D-naar-3D-conversietools

In eerdere 3D-bulletins is al geschreven over **LeiaPix**, een website waar je 2D-foto's kunt laten converteren naar 3D. Over de wenselijkheid van dit soort conversies zijn de meningen verdeeld. In sommige gevallen is het wel praktisch en voor oude foto's die je alleen in 2D hebt is het gewoon leuk.

LeiaPix heet tegenwoordig **immersity AI** (link 1). Verder is het niet langer geheel gratis. Om conversies te kunnen downloaden moet je credits kopen. Die kosten ruwweg 1 euro per 100 credits. Voor testdoeleinden kun je nog wel een gratis conversie krijgen maar dan is de resolutie beperkt en zit er een watermerk in de foto. Als je de dieptekaart of side-by-side versie van de conversie wilt downloaden zonder watermerk en beperking in resolutie dan kost dat 35 credits per foto.

Ook is er tegenwoordig de mogelijkheid om video's te converteren. Dat kost 100 credits per minuut video. De gratis conversie is beperkt tot 20 sec in 720p resolutie en met watermerk.

Een alternatief is **Marigold Depth Estimation** (link 2). Marigold is te installeren op een computer met Linux en een NVIDIA GPU. Maar er is ook een online demoversie waar je foto's en video's kunt converteren. Het resultaat is een dieptekaart waarmee je in StereoPhoto Maker de 2D-foto kunt omzetten naar een stereopaar (voor instructies zie het artikel *SPM-dieptekaartfuncties* in 3D-Bulletin 214). Je kunt ook een 3D-model downloaden. Deze is te bekijken op een Lume Pad of je kunt het 3D-printen.

Dennis Boersma

Link 1: <https://www.immersity.ai/>

Link 2: <https://huggingface.co/spaces/prs-eth/marigold>

"Slechtvalk ringen" door Erwin Dammers

Nieuws uit de regio's

Regio Mid-West in Haarlem

Ja, jullie lezen het goed. Ditmaal geen uitje van regio West maar een gezamenlijk uitje met regio Midden naar Haarlem.

De dag startte droog, maar nadat iedereen aangekomen was voor een bakje koffie, sommigen met wat vertraging, begonnen er donkere wolken samen te pakken. Het originele plan was om via de hofjesroute naar het Teylers Museum te lopen. Dit is het oudste museum van Nederland. Naast wetenschap en techniek zijn er ook twee 3D-tentoonstellingen te bekijken. We gaan vol goede moed op weg, maar na een paar honderd meter begint de regen harder naar beneden te komen. Na een kort overleg besluiten we om direct naar het museum te gaan. Het gebouw alleen al is de moeite van het bekijken waard. Eenmaal binnen begrijpen we dat we de tijd tot aan de geplande lunch makkelijk kunnen volmaken. In een van de zalen staat een carrousel, het Kaiserpanorama (zie foto), waarin je kunt kijken naar oude stereofoto's. Sommige staan niet helemaal goed uitgelijnd maar dat mag de pret niet drukken. Verder zijn er allerlei optische illusies te zien zoals tafere-

len waar geesten in voorkomen. Grappig om te lezen hoe mensen in vroeger tijden om de tuin geleid werden. Zo kun je zelf ook op de foto waarbij alleen je hoofd zichtbaar is.

We lopen in de stromende regen naar het restaurant dat we voor de avond gereserveerd hebben en waar we bij navraag gelukkig ook met 14 personen kunnen lunchen. Na een kleine wandeling in de nog steeds stromende regen, komen we aan bij de aanlegsteiger waar ons boottochtje begint. Na enige minuten zien we vanonder onze paraplu's een boot verschijnen en nog een aantal andere mensen. Verwarring want wiens boot is dit nu? Even bellen dan maar. 'Onze boot' kan wegens het hoge water niet onder de brug door dus we gaan lopen naar de alternatieve aanlegplaats. Het duurt ook hier weer even voordat de boot aankomt. Gelukkig is de boot overdekt met een zeil. Dat betekent echter wel dat foto's maken iets uitdagender is.

Na afloop van het diner is de conclusie dat we, ondanks een hele dag regen, een geslaagde dag hebben gehad.

Claudia Harkema

Foto 1. Groepsfoto bij het Kaiserpanorama in het Teylers Museum.

Foto 2. Lunchpauze tijdens de verenigingsdag op 25 mei 2024. Foto Willebrord Dorresteijn.

'Minute of Fame'-competitie

Een korte serie door een publieksjury beoordeeld op verschillende facetten zoals compositie, techniek, inhoud, enz.

- Korte serie van ongeveer 1 minuut (met een bepaalde lijn erin), al of niet met video, audio of commentaar.
- Anoniem, uit de serie mag niet blijken wie de maker is (bv. aftiteling of commentaarstem moeten aangepast zijn).
- Inleveren vóór 1 mei 2025.

Het verslag van de Minute-of-Fame-competitie 2024 staat op pagina 16 in dit 3D-Bulletin. De inzendingen voor 2025 worden getoond en gejureerd op de verenigingsdag op 24 mei 2025.

'Stereofoto'-competitie

Een deskundige jury oordeelt op de verenigingsdag in november over individuele stereofoto's.

- Aantal: maximaal 10, maar minder heeft de voorkeur.
- Categorieën: Er wordt onderscheid gemaakt tussen 'echte' stereofoto's (op basis van 2 opnames vanuit verschillende standpunten) en 'overige' stereobeelden (bijv. 2D-naar-3D-conversies, computer- en AI-gegenereerde beelden). Afhankelijk van het aantal inzendingen kunnen deze categorieën onderverdeeld worden in subcategorieën.
- De jury bestaat uit een aantal nader te benoemen deskundigen die op verschillende facetten zullen gaan beoordelen. Bijvoorbeeld compositie, techniek, enz. De foto's worden willekeurig genummerd en zonder vermelding van de maker aan de jury voorgelegd.
- Juryleden kunnen niet ook zelf deelnemen.
- Inleveren vóór 1 november 2024.

De foto's worden getoond op de verenigingsdag op 30 november. Dan wordt ook de uitslag van de jury bekend gemaakt. Gedurende de maand november zijn de foto's tevens via de HTML5 Stereo Viewer te bekijken en kunnen de leden zelf hun eigen favoriet aanwijzen.

Het verslag van de Stereofotocompetitie 2023 staat op pagina 20 in 3D-Bulletin 228.

Voor beide competities geldt dat bij meerdere inzendingen van één persoon slechts de beste (per categorie indien van toepassing) in aanmerking komt voor een prijs.

Het auteursrecht van een inzending blijft bij de maker, maar foto's uit inzendingen kunnen worden geplaatst in het 3D-Bulletin en op de website van de vereniging tenzij de inzender daar expliciet bezwaar tegen heeft gemaakt.

Inzendingen kunnen het hele jaar door aan de programmasamensteller worden gestuurd. Neem voor details contact op met John Klooster, programma@stereofotografie.nl.

Opmerking bij projectieformaat 3840x1080: Linker- en rechterbeeld in full-HD formaat van 1920x1080 pixels. Bij afwijkend formaat van de opname het beeld aanvullen met zwarte balken (het linker- en rechterbeeld wel gecentreerd houden in het midden van het linker- en rechterdeelvlak van 1920x1080).

NB: de inzendingen moeten projecteerbaar zijn, dus linkerbeeld links!

Mededelingen Bibliotheek NVvS

In deze rubriek worden aankondigingen gedaan van nieuwe aanwinsten voor de NVvS-bibliotheek. Ze zijn vanaf heden te leen bij de bibliotheek.

Stereoscopy

Onder de naam Stereoscopy verschijnt vier keer per jaar het bulletin van de International Stereoscopic Union (ISU). Evenals het 3D-Bulletin van de NVvS bevatten de nummers van Stereoscopy veel mooie stereoafbeeldingen en nodigen zeker uit tot lezen en kijken. Het uitbrengen van Stereoscopy heeft de afgelopen jaren vertraging opgelopen, waardoor de nummers later dan gepland verschenen, maar wel actuele informatie bevatten, bijvoorbeeld over de ISU-congressen. Inmiddels is de achterstand in de verschijning nagenoeg ingelopen.

Stereoscopy nummer 137 (2024-1)

opent met een bijdrage van ISU-president Dennis Boersma. Hij beschrijft de voortgang m.b.t. de voorbereidingen van het 25ste ISU-congres, waaronder de benoeming van Ernest van Loon als congresmanager en laat aan de hand van 12 stereofoto's zien wat deelnemers buiten de projectiezaal kunnen verwachten van de congresaccommodatie en de omgeving daarvan. Vervolgens stelt Ernest van Loon zich voor, waarbij hij niet onvermeld laat dat zijn vader Jaap van Loon hem enthousiast heeft gemaakt voor digitale stereoprojectie. In deze Stereoscopy wordt ook melding gemaakt van de benoeming van Ray Moxom en Stephen O'Neil tot ISU-erelid. In de rubriek Member Highlight beschrijft Barb Gauche (VS) hoe ze in 2003 in contact

kwam met stereofotografie en met een RBT 3D-filmcamera haar eerste opnames maakte. Niet-bewegende beelden legde ze toen vast met een Stereo Realist en een Kodak 3D-camera. Daarna maakte ze de digitale overstap: eerst een Fuji W1 en daarna een Fuji W3. Nu gebruikt ze nog steeds een gekoppelde Samsung NX14000 en de Panasonic Lumix 3D 1 voor dichtbij opnames. Haar zorgen voor de toekomst van 3D-fotografie zijn vooral een terugloop in het ledenaantal van 3D-verenigingen. Haar verhaal is voorzien van 6 stereofoto's. In Stereoscopy History wordt stil gestaan bij het overlijden van John Waldsmith (1945-2024) die een brede interesse had voor alles wat met stereofotografie te maken had. Hij was jarenlang lid van de Ohio Stereo Photographic Society (OSPS) en schreef voor Stereoscopy vele artikelen. In de terugblik op zijn leven zijn 3 stereofoto opgenomen. Hermine Raab (Oostenrijk) doet verslag van haar verblijf samen met enkele anderen na het 24ste ISU-congres in Japan om zo ook kennis te maken met Japanse tradities o.a. op het gebied van voeding, en illustreert dit met 14 stereofoto's. David Pizzaelli neemt de lezer mee in het maken van lenticulaire 3D-beelden vanuit 2D-beelden door toepassing van AI. Daarbij maakt hij gebruik van o.a. LeiaPix en Photoshop. In de Image Gallery zijn dit keer 15 stereofoto's, gemaakt door evenzoveel leden van de OSPS, opgenomen. Deze club bestaat sinds 1997 en komt maandelijks in een combinatie van in persoon en via Zoom bijeen. Op de laatste pagina prijkt bij Upcoming 3D Events o.a. het logo van het 25ste ISU World Congress en het digitale pad voor meer informatie.

Nieuwe aanwinst

Uit de 3D-boekencollectie van Cor van Gelder kon de volgende publicatie worden opgenomen in de NVvS-bibliotheek: Deutsche Plastik unserer Zeit. In dit in 1942 gepubli-

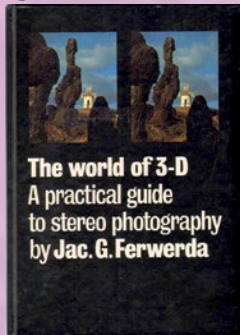

ceerde boek geeft Kurt Lothar Tank een beschrijving van de beeldhouwkunst in Duitsland en zeventien beeldhouwers in het bijzonder. Van hen zijn in totaal 135 beelden als losse stereofoto's aan het boek toegevoegd.

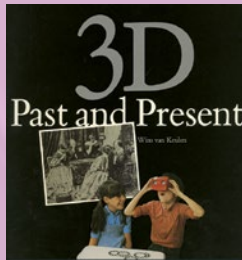

In de aanbieding

Uit de 3D-boekencollectie van Henk Reijnders zijn twee boeken in de aanbieding. Het gaat om Jac. G. Ferwerda's *The world of 3-D - a practical guide to stereo photography*. Dit Engelstalige standaardwerk (300 p.) voor de stereoamateur met daarin alles over stereofotografie wordt aangeboden voor € 5.00.

Ook een exemplaar van *3D Past and Present*, geschreven door Wim van Keulen gaat in de verkoop. Deze publicatie (28 p.) gaat over de ontwikkeling van de stereografie en is rijk geïllustreerd. 3 View-Masterschijven en een Nederlandse vertaling van de tekst maken het geheel compleet. De vraagprijs is € 2,00.

Mocht je niet naar de verenigingsdag kunnen komen, dan is een telefoontje of e-mail naar mij voldoende om je belangstelling voor dit boek kenbaar te maken (zie pag. 2 van het 3D-Bulletin voor de contactgegevens).

Huisvesting bibliotheek

In de NoorderLichtgemeente, de huidige locatie voor de verenigingsdagen van de NVvS, is vooralsnog geen mogelijkheid om de NVvS-bibliotheek te huisvesten. De bibliotheekkast met boeken bevindt zich momenteel in mijn garage aan de Johan de Kruijffstraat 5 in Bunnik. Uitleen van boeken is echter wel mogelijk. Leden kunnen de boeken die ze willen lenen, voorafgaand aan een verenigingsdag aan mij kenbaar maken (zie pag. 2 van dit 3D-Bulletin voor mijn contactgegevens). Tijdens een verenigingsdag kunnen ze dan in Zeist worden afgehaald en teruggebracht. Ook kunnen boeken op afspraak worden opgehaald en teruggebracht in Bunnik. Het wordt dus een soort onlinebibliotheek waarvan de catalogus op de NVvS-website staat.

Sophieke Nijhuis-Bouma
Bibliothecaris

SOPHIEKE NIJHUIS-BOUMA
Bibliothecaris

Hoe komt u op de locatie van de verenigingsdag?

De verenigingsdagen vinden plaats in de Shalomzaal van de NoorderLichtgemeente in Zeist. Adres: **NoorderLichtkerk, Bergweg 92b, 3707 AE Zeist**.

Als u per auto komt dan is er parkeergelegenheid op het terrein van de kerk, zowel voor als rechtsom achter de kerk.

Vanaf **station Utrecht CS, bus 73** richting Busstation Zeist, uitstappen op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk.

Vanaf **station Amersfoort CS, bus 34** richting Westraven P+R en stap uit op halte Zeist, **De Dreef/Panweg**. Deze halte is op 780 meter lopen van de kerk.

Vanaf **station Driebergen-Zeist, bus 575**, richting Soest en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk. Of neem **bus 56** richting Amersfoort, stap op Busstation Zeist over op **bus 73** richting Maarsen en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. U kunt **bus 56** ook een halte later uitstappen (**Lindenlaan**) en dan nog 950 meter lopen.

Zie de website onder **Verenigingsdagen/Locatie Zeist** voor meer gedetailleerde aanwijzingen.

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Janwillem de Kok, Schiedam

Verhuisd:

-

Ereleden:

Gert-Jan Wolkers

Lid van Verdienste:

Ernest van Loon

JAN M. BROEDERS
LEDENADMINISTRATEUR
NVvS

Word lid van de NVvS-e-groep!

De e-groep heeft als doel informatie sneller naar de leden te krijgen en ook de onderlinge communicatie tussen de leden te bevorderen. Leden kunnen zelf berichten op de e-groep plaatsen die door de andere leden van de e-groep gezien worden. Word dus snel lid! Dat gaat als volgt:

1. Ga naar <https://groups.io>, maak een account aan als u dat nog niet heeft (Sign Up), en log in.
2. Klik op 'Find or Create a Group'.
3. Vul in het zoekveld rechtsboven 'stereofotografie' in.
4. Selecteer de groep 'Stereofotografie NL'.
5. Klik op 'Apply For Membership In This Group'.

*Aleen NVvS-leden kunnen lid worden van de e-groep. De moderator moet uw aanvraag bevestigen. Dat kan even duren (max. een paar dagen). Komt de bevestiging niet of heeft u vragen stuur dan een bericht aan de **Group Owner** op de **Stereofotografie NL Groups.io** pagina.*

Verenigingsdagen

Programma verenigingsdag 219 & 220

Zaterdag 28 september 2024 - **OPEN DAG!!!**

10.30 uur: Opening door de voorzitter.

10.45 uur: **DIGITAAL BLOK 1.**

11.45 uur: **DIGITAAL BLOK 2.**

13.15 uur: **DIGITAAL BLOK 3.**

14.15 uur: **DIGITAAL BLOK 4.**

15.15 uur: **DIGITAAL BLOK 5.**

15.45 uur: Sluiting door de voorzitter.

JOHN KLOOSTER
PROGRAMMASAMENSTELLER

Zaterdag 30 november 2024

11.00 uur: Opening door de voorzitter.

11.15 uur: **PROJECTIEBLOK 1.**

12.00 uur: Lunchpauze.

13.30 uur: **PROJECTIEBLOK 2.**

14.15 uur: Theepauze.

14.45 uur: **PROJECTIEBLOK 3.**

15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.

Programmaoverzicht onder voorbehoud.

*De invulling van de projectieblokken wordt een aantal dagen van tevoren gepubliceerd op de website van de NVvS:
<http://www.stereofotografie.nl>*

Bijdragen voor de verenigingsdagen dienen tijdig te worden ingeleverd bij John Klooster. Neem voor de wijze van versturen van grote bestanden contact op met John (zie pagina 2 voor contactgegevens). In de bestandsnaam graag de tijdsduur opnemen, bijv.: naam_3m06s.ext

NVvS - verenigingsdata 2024 en 2025

Zaterdag 28 september 2024 (Open Dag) en Zaterdag 30 november 2024.
Zaterdag 25 januari 2025, Zaterdag 29 maart 2025 (ALV), Zaterdag 24 mei 2025,
Zaterdag 27 september 2025 (Open Dag) en Zaterdag 29 november 2025.
Raadpleeg de NVvS-website voor actuele informatie.

Driedimensionaal

Geachte lezer,

Dank voor uw interesse in dit 3D-Bulletin. Het 3D-Bulletin is het blad van, voor en door de leden van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie.

In de secties Verenigingsnieuws en Verenigingsdagen worden de leden op de hoogte gehouden van nieuws en activiteiten van de vereniging. Hieronder vallen onder andere verslagen van de Algemene Ledenvergadering en de landelijke verenigingsdagen, aanwinsten van de bibliotheek en de data van de landelijke verenigingsdagen.

In de sectie Driedimensionaal staan artikelen met betrekking tot stereofotografie in zeer brede zin. Dit zijn educatieve artikelen over stereofotografie en waarneming van diepte, met theoretische achtergronden en praktische toepassingen. Maar ook de ervaringen van de leden met het uitoefenen van hun hobby. Verder bevat deze sectie beoordelingen van de nieuwste apparatuur en software voor het maken en weergeven van stereofoto's en -video's. De inhoudsopgave op pagina 3 zal u een indruk geven van de variëteit.

Daarnaast bevat het blad in alle secties natuurlijk ook vele door de leden gemaakte stereofoto's.

3D-Bulletin

Een significant deel van de contributie van de leden gaat naar het maken van dit 3D-Bulletin dat in kwalitatief hoogwaardige papieren vorm onder de leden verspreid wordt. Daarom kunnen we dit 3D-Bulletin niet zomaar gratis in digitale vorm ter beschikking stellen. Wij hopen op uw begrip hiervoor.

Volledige versies van het bulletin zullen met een jaar vertraging op de website van de vereniging geplaatst worden. Van recente nummers van het 3D-Bulletin wordt een versie geplaatst waarin de sectie Driedimensionaal vervangen is door de tekst die u nu leest.

Vindt u het jammer dat u de sectie Driedimensionaal van deze uitgave van het 3D-Bulletin niet kan lezen? Overweeg dan lid te worden van onze vereniging (zie onze website voor details). U krijgt het 3D-Bulletin dan driemaal per jaar thuisbezorgd. Verder geeft het lidmaatschap toegang tot onze verenigingsdagen waar de leden onderling hun ervaringen uitwisselen en genieten van hoogwaardige 3D-projectie van stereo-opnames van de leden. Wilt u eerst eens vrijblijvend kennismaken, bezoek dan onze Open Dag in september of meldt u aan bij de voorzitter of de penningmeester met het verzoek om een reguliere verenigingsdag als introduc e bij te mogen wonen.

Heeft u interesse in de stereofotografie (het zelf maken van stereofoto's en/of genieten van het kijken naar stereofoto's) dan hopen wij u als lid van onze vereniging te mogen verwelkomen.

Namens de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie,

Dennis Boersma
Voorzitter

ps.: Bent u reeds lid van de vereniging en wenst u het 3D-Bulletin in digitale vorm te ontvangen om het op uw pc of tablet te lezen stuur dan een verzoek hiertoe per e-mail aan: voorzitter@stereofotografie.nl

COPYRIGHT © NEDERLANDSE VERENIGING VOOR STEREOFOTOGRAFIE, REG.NR. V 40407102
K.V.K. TE 'S-GRAVENHAGE, ISSN 1382-0974

